

Руслан МАРКОВИЧ

здобувач освітньо-професійної
програми «Публічне управління та
адміністрування», ЗУНУ
Науковий керівник – к.е. н., доцент,
доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу, ЗУНУ
Інна ЧИКАЛО

УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Функціонування та розвиток територіальних громад залежить від наявності ресурсного забезпечення, інтенсивності використання, природно-ресурсного потенціалу, можливості його відтворення. При цьому важливим фактором розміщення продуктивних сил, до якого належать природні ресурси та природні умови є природно-ресурсний потенціал територіальних громад.

Природно-ресурсний потенціал територіальної громади є сукупною продуктивністю природних ресурсів, засобів виробництва і предметів споживання, вираженою в їхній суспільній споживній вартості на певній території у відповідний період часу.

У сучасних умовах зростає значення раціонального використання природно-ресурсного потенціалу, що дозволяє знизити матеріаломісткість продукції, забезпечити зростання продуктивності праці і підвищити ефективність діяльності галузей економіки на будь-якому рівні, в тому числі на місцевому рівні. При цьому, склад природно-ресурсного потенціалу територіальних громад доцільно розглядати у розрізі видів природних ресурсів, з розподілом території, на якій вони розташовані у відповідності до правового статусу (землі державної, громадської (комунальної) власності, функціонального використання, величини розвіданих запасів корисних копалин, ліцензій на використання тощо. Водночас, ефективне використання природно-ресурсного потенціалу територіальної громади потребує оцінки стану та можливостей цих ресурсів.

Зазначимо, що однією з основних складових наповнення місцевого бюджету, за умови чіткого визначення пріоритетів територіальною громадою щодо власного використання ендегенних природних ресурсів є бюджетний ефект від використання

природно-ресурсного потенціалу. Територіальні громади характеризуються унікальними природними умовами й ресурсним потенціалом, які спроможні забезпечити їх перехід на інтенсивні стабільні засади розвитку.

В контексті використання природно-ресурсного потенціалу територіальних громад існують проблеми, що спричинені частковою відсутністю законодавчої та нормативної бази щодо розподілу тих чи інших ресурсів між громадою, регіоном чи державою, тобто чітким визначенням, що належить для використання територіальній громаді для її власного фінансового забезпечення, а що належить державі.

«Однією з найважливіших проблем є інвентаризація землі, адже проведення всього спектру землевпорядних робіт потребує великих фінансових вливань, яких у більшості громад нема. Другою проблемою є помилки у формуванні земельних ділянок. Так, часто і громада, і орендарі, і інші учасники земельних відносин зустрічаються з ситуацією, коли земельні ділянки сформовані з помилками, що потім унеможливає реєстрацію права власності. Третьою важливою проблемою є отримання територіальною громадою земель, які вже були передані орендарю. Суть цієї проблеми полягає в тому, що територіальна громада не має права розпоряджатися цією землею, оскільки вона належить орендарю. І що більше, щоб отримати цю землю у власність громади, потрібно отримати згоду орендаря. Після закінчення ж оренди ця земля виставляється на аукціон, що є також загрозою для територіальної громади, оскільки наступним власником може стати велика агрокомпанія, яка є зареєстрована на іншій території і податки буде сплачувати за місцем реєстрації» [17].

Дослідження розвитку територій свідчать про те, що існують недоліки в процесах розробки стратегічних програм щодо використання природно-ресурсного потенціалу територіальних громад, серед них є наступні:

- недостатній ґрунтовний аналіз наявних територіальних ресурсів, де є лише опис соціально-економічної ситуації, немає тенденцій розвитку, набагато рідше аналізу природного, економічного та фінансового потенціалу, майже відсутній аналіз переваг та недоліків територіального розвитку, зовнішніх факторів, що впливають на нього;

- нечіткість постановки основних цілей, а саме, немає чіткого розподілення такого ресурсу як «бюджет» на досягнення конкретної мети;

- відсутність у місцевих програмах чіткого формулювання та наукового обґрунтування стратегічного вибору та слабо прописані алгоритми реалізації програмної діяльності, що є основним недоліком програм;

- недостатній зв'язок між різними інфраструктурними територіальними елементами та галузевими програмами, що діють на відповідній території, відсутня єдина методологічна база їх розробки;

- некоректно розписана діяльність щодо виконання стратегічних дій в контексті обсягу бюджету, передбаченого на таку діяльність;

- через недостатність коштів на розвиток, щорічні плани в основному спрямовані на заповнення прогалин, без злагодженої роботи на майбутнє, а це не сприяє раціональному використанню коштів;

- відсутність проведення моніторингу та не має практики коригування процесу реалізації програм розвитку природно-ресурсного потенціалу при зміні зовнішніх чи внутрішніх чинників.

Водночас, ми вважаємо, що вирішити вищезазначені проблеми можна удосконаленням стратегічного планування використання природно-ресурсного потенціалу територій. При цьому доцільним є здійснення планування в контексті майбутнього, а не в розрізі досягнутого, а це свідчить про те, що головна мета розвитку природно-ресурсного потенціалу має формулюватися як основа стратегічного плану. Стратегічний план не має бути жорстким ні за змістом, ні за часом, а також важливим є використання проєктного підходу для досягнення пріоритетів та стратегічних цілей. Разом з тим, конкретні заходи, що містяться у річному плані дій стосовно використання та розвитку природно-ресурсного потенціалу, повинні бути чітко визначені, мати розроблені критерії оцінки діяльності, фінансові показники, терміни та визначених осіб, які відповідають за виконання. Процес реалізації стратегічного плану використання та розвитку природно-ресурсного потенціалу має постійно контролюватися, проводитися аналіз змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі території та відповідно показників оцінки рівня досягнення цілей та кінцевого результату.

Таким чином, можливості більш ефективного використання природно-ресурсного потенціалу вимагають забезпечення повноцінного відтворення всіх його складових, оскільки він є джерелом та засобом відтворення територіальних громад, а також дозволяють забезпечувати соціально-економічний і людський розвиток громади з максимальним задоволенням її потреб.

Список використаних джерел:

1. Передали на місця? Три проблеми з землею для ОТГ. *Економічна правда*: сайт. 12.04.2019. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/04/12/646954/>

Марія МАРТИНІВ

здобувачка освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування»
Західноукраїнського національного університету
науковий керівник - д.е.н., професор, професор
кафедри фінансів ім. С.І. Юрія, ЗУНУ
Ольга КИРИЛЕНКО

**ПУБЛІЧНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ: ЗМІНА
КАТЕГОРІЙНО-ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ**

Варто зауважити, що немає конкретного визначеного терміну для людини яка перебуває на службі в державі. Єдиним зафіксованим терміном в законі є «державний службовець», проте в науковій літературі найпоширенішими є «державний управлінець», «державно-управлінський службовець», «державний службовець», «публічна особа», «публічний службовець», «держслужбовець», «громадянська служба», «політичний державний службовець», «працівник державного органу», «чиновник», «публічна влада», «керівник-посадова особа» тощо. Така багатогранність термінів викликає науковий інтерес, дослідити термінологію поняття та обґрунтувати її трансформацію крізь призму зміни функціонального наповнення та сучасності.

В останніх наукових публікаціях все частіше вживається термін «державних (публічних) службовців» [3], хоча найпоширенішим є «державний службовець», який і закріплений законодавчими документами. Якщо вникнути у підтекст понять, то «державний» вказує на приналежність державі та особі, що